

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz s minden közlemény Főpiacz Vecseyház földszint a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Előfizetési árak:

Helyben
Félévre 6 frt.
Három hónapra 5 „

Postán küldve:
Félévre 7 frt.
Három hónapra 3 „ 50 kr.

Egyes szám
10 kr.

Hirdetési díj:
öt hasábos petit sorért 5 kr.
Nyitólírián megjelenő közlemény 3 hasábos 15 kr.
Nagyobb terjedelmű, mint szinte több ízbeni hirdetések máttól fogva, alku szerint a legolcsóbb árért.

Bélyegdíj:
minden belgatásért külön 30 kr.

Előfizethetni helyben: **Telegdi K. Lajos és Csúthy Károly** könyvkereskedésében s a szerkesztőségénél. — Egyébütt a postahivatalok utján.

Miben törí ismét fejét az osztrák reactio?

Egy röpirat szállong most a szélrózsa minden irányában szét, melyet állítólag az osztrák reactionnak egy hű végrehajtó közege, egy osztrák tábornok dobott világba, hogy az a lappangó tűznél gyuananyagul szolgáljon.

E katonai toll alól kikerült röpirat a magyar nemzetet, mely évszázadokon át a magyar korona alatt élő testvérnemzetekkel jó- és balsorsban egyenlően osztozott, s ezek irányában a jogegyenlőség elve ellen soha sem vétett, úgy tünteti fel, mint a katonai határörvidék esküdt ellenségét; izgat a magyar korona integritása ellen, s hangsúlyozza, hogy a katonai határörvidék a kiegyezkedésről tudni sem akar, s csak úgy tánczol, a hogy **K u h n generalis — a r e i c h s k r i e g s m i n i s t e r ö** kegyelmessége f ü t y ö l; szóval, hogy egyedül ennek felsőbbiségét ismeri el. Ez rövid szavakban a röpirat értelme, m e g a u f s l á g o z v a e g y p á r — a magyar nemzetet káromló „krucofix-, donnerwetter-, kreutzfidel-, szakkerment-, königrätz-, noch einmah! und nach einander“-féle madárnyelven összeszerkesztett káromkodással.

Soha rosszabb időt nem választhatott volna a reactio, az együtt közös kalap alatt élő nemzetiségeknek egymás ellen szítására, mint a jelent.

Ha megtekinti, a történelem lapjait, bő alkalma nyílik az észlelésre, melyből ama tanulságot vonhatja ki, hogy a nemzetiségeknek egymás ellen való szítása, lázítása soha sem vezetett a kellő sikerre, mi czélozva volt, sőt a közös veszély idején, midőn a külellenség rázkódtatá meg a birodalmat, a reactio izgatása káros következményeinek utóhatását mindannyiszor keserűen lehetett tapasztalni, mert nem egy közös érdek és cél lelkesíté a különböző nemzetiségeket s a veszély válságos perzeiben nem volt amaz összetartás, mi az erőt sokszorozza.

Ha tehát a közösigyes birodalom javára kíván a reactio működni, akkor rég elavult s a sokszoros tapasztalás folytán tökéletlennek bizonyult politikáját el kell vetnie s oda működni, hogy az „egyesült erővel“ jellege ténynyé váljék s ne maradjon írott malaszt.

Egyébiránt a határörvidék népe is eléggé okulhatott már a multakon s eszélyesebb lesz, hogysen a lépre hagyja magát csalatni üres esengésű szavakkal; a magyar nemzet pedig szintén nem bír valami nagy hajlandósággal, hogy a más számára a forró gesztenyét, — mint azt már oly tömérdek izben saját kárára tette — a tűzből kikaparja.

Az a röpiveket eregető tábornok pedig sokkal jobban tenné, ha addig, míg e minden tekintetben hálátlan munkával foglalkozik, teljes lélekkel odaműködnekké tollával, hogy e közösigyes birodalomban valahára a közös hadsereg akép szerveztessék, hogy azt önálló külön csapataiban nemzeti eszellelem lengje át. Akkor aztán nem lehet félni, rettegni, holmi königrätz-szadovai katasztrófától!

Tűz és víz.

Pest, nov. 29.

„Forr, torr a világnak
Lángerében már a nedv!...“

írta egyik kedvelt költőnk egykor...

Es e sorok soha sem voltak jobban alkalmazhatók mint a mai időben, midőn a világ egy óriási átalakulás korszakába látszik lépni.

Mint az anyag, mely ellentétes elemek összehatása által fejlődik és alakul, ép úgy a szellem is, különböző elemeknek küzdelme folytán érlelődik... az actio és reactio elvén.

Amerre tekintünk a jelen korban, mindenütt actio és reactio az, melylyel szemünk találkozik.

Mindenfelé óriási vajadások a szellemi élet terén.

Ellentétes elemek szállanak harcra egymással!...

Még nem hangzottak el a lausani világgyűlés utóhangjai, hol a polgári és lelkiismeretszabadság magasztos igéi harsantak meg az önkény, a zsarnokság ellen, — s már ismét más két világraszóló gyűlés nyílik meg a közel napokban.

Egyike Rómában, — másika Nápolyban. Rómában a katolikus világ főbb papjai gyűlnek össze, hogy keresztülvigyenek s dogmává emeljenek oly eszmét, melyet maga a szentírás a biblia meghazudtol, oly eszmét, melyet ha keresztül akarnak vinni, legelső és legfőbb dolog a traditiót megtagadni; hogy az emberi szerves test b ü n b e n f o g a m z i k.

Es ha akad valaki, ki az ellenkezőt elhithetni képes lesz a könnyenhiók seregével: ott lesznek a nemhívó Tamások. kik a phariseusokat saját rosszul és rosszra használt fegyverükkel — a b i b l i á v a l v e r i k m e g.

Ha az őshagyományok e kegyelettel örzött könyvében van egy pont, melyben a gyarló ember, a vétkes méhében képződött anyag, c s a l h a t l a n n a k állítatik lenni, akkor talán nem lesz nehéz a világgal elhithetni azt, hogy a bűnsadalmi lények közt van egy oly csodalény, ki a társadalmi intézmények folytán a sors által oly polczra emelkedik, melyen mint szinarany megtisztul minden salaktól és c s a l h a t a t l a n n á v á l i k.

Lehetetlen itt az embernek a mythosok szörnyeire a Gyászokra nem emlékezni, kik az eget kísérlék megostromolni, hasztalanul, — s el nem szörnyednünk ama vakmerő követelésen, mit a római zsinat dogmává akar emelni a fölvilágosultság korszakában, a XIX. században, hogy a p á p a c s a l h a t a t l a n!

A sötét századokban ez talán még sikerülhetett volna, de a mai korban nagyon bajos egyetlen egy józan eszű emberrel is elhithetni, hogy egy e r e d e n d ő b ü n b e n lélekzett anyától született férfi, kit gyarló emberek által teremtett polczra az esetleges véletlen emelt, jogosultsággal birjon a c s a l h a t a t l a n s á g r a, vagy a mi ezzel egy: a t ö k é l e t e s s é g r e.

Másika e gyűléseknek, emezzel egészen ellentétes: a n á p o l y i z s i n a t, melyet R i c c i a r d i az olasz kamara egyik lelkes szabadelvű tagja védpaizsul emel a lelkiismeretszabadság érdekében a római zsinat kitűzött programja ellenében, s melynek hivatása leend: óvást tenmi oly

határozatok ellen, melyek a tiszta józan értelem lenyűgözésére czéloznak.

A római zsinat az actio, a nápolyi a r e a c t i o.

Tűz és víz!

E két ellentétes elemnek egymással való találása, s ennek ama fölötti győzelme, hozta létre a chaosból a földet, mit mi hű póff azkedő emberek világnak nevezünk, holott a tudományos észlelések folytán rég tudjuk, hogy e föld a nagy mindenségnek csak p a r á n y a, miat cseppvíz a tengerben, vagy egyetlen porszem e kis földtekén.

Vajon e kis világparányon e két ellentétes elemek túsája képes lesz e gyhamar oly átalakulást idézni elő az emberiség szellemi életébe, melyek derűje a vakok szeméről is levonja elvégre a hájogot?...

Talán nincs már messze hátra az az idő, midőn istennek eme hatalmas szava: „L e g y e n v i l á g o s s á g!“ az értelemre, a szellemre is kihat s jótékony sugárai áldással árasztják el az emberiséget!!!

Ujdonságok.

— **A földm., ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministerium** 851/eln. szám alatt f. é. november hó 26-kán kelt s hazzánk intézett leiratának következtében, van szerencsénk a t. Szerkesztőséget annak tartalmáról — menyiben t. i. az a kamara területén levő iparvállalatok érdekelt vonatkozásal bir — általános érdekűségénél fogva kivonatilag értesíteni.

Több vidéki iparvállalat a végett folyamodott a földm. ipar és kereskedelmi miniszter ur ó nagy méltóságához, hogy azon állampénzekből, melyek hazai iparvállalatoknak nyújtandó kölcsönzés céljából a nagym. pénzügyminiszter ur által rendelkezésre tétettek, szintén kölcsön nyerhessenek. Szükségesnek látta ennek következtében a földm. ipar- és kereskedelmi miniszter ur ó nagyméltósága a helybeli keresk. és ipar-kamarával tudatni, hogy azon vidéki iparvállalatok, melyek kellő biztosítékot nyújthatnak ily kölcsönök elnyerése végett következő buda-pesti pénzügyintézetekhez ugymint: a magyar általános hitelbank, az első pesti takarékpénztár, a pesti kereskedelmi-bank, az angol magyar-bank, a franco magyar-bank, a pesti iparbank, a fővárosi takarékpénztár és a budai ipar-kereskedelmi bankhoz fordulhatnak.

Miután a pénzügyminiszter ur, ó nagyméltósága csak oly pénzügyintézeteknek adhatta át az e czélra szánt pénzeket melyek a náluk elhelyezett állampénzekért felelősséget vállaltak, a magaskormány az egyes kölcsönfelmondások elintézésére befolyást többé nem gyakorolhat, hanem a pénzügyintézetek a kölcsönök megadásánál a nyújtott biztosíték mérvéhez képest saját belátásuk szerint intézkedhetnek, e részben csak az köttetvén ki a magas kormány részéről, hogy ezen pénzekből kikeresztőleg iparvállalatoknak adassanak kölcsönök.

Midőn erről a t. szerkesztőséget szerencsénk van értesíteni el nem mulaszthatjuk annak meg emlitését, hogy ezen kölcsönök forrásául szolgáló állampénzek négy millió forintban vannak megállapítva s hogy ez összeg kimerültével a fentebb emlitett pénzügyintézeteknek e részbeni feladata befejezettnek fog tekintetni. **A debreczeni keresked. és iparkamara.**

ezése lett, hogy...
hat maguk oda...
k igen nagy ré...
késvés ánomabb...
edve a nagyobb...
költségesebb és...
beaváltó hivata...
iselőkk igyekez...
ztályokra vonni...
arlevelek is ta...
ob árakat, — a...
b osztályba le...
szüst 122-75.
Károly.

Vá...
mélyen...
tni, hogy...
lakásom...
alatt, hol...
mára jól...
69.
Elek.

állomásokra s Bécsből s vissza szállítására vonatkozólag —
f. évi december 1-jével
179. 3-3
hatályon kívül tétetik.

Varga-utczán a 2182-ik számú cserépek...
kőház házutáni földével együtt örökön eladó.
Értekezhetni a bent lakó tulajdonossal.
180. 3-1

— **A nőgyeletben** a pénztárnokságról lemondott Márton László irányában általános ragaszkodás nyilatkozván, küldöttségileg felkérte M. L. hogy a pénztárnoki állomást vállalja el; egyúttal elhatározott, hogy ha elvállalja a pénztárnokságot, a kinevezett küldöttség, melynek tagjai Komlóssy Imréné, Veres Lászlóné alelnökök, s gr. Kornis Zsigmondné és Kola Jánosné választmányi tagok, — vele együtt a gyűjtő iverket, s a már beszédett pénzeket vegyék számba, s a pénztárnok vegye számadásába.

Márton L. csakugyan elvállalta a pénztárnokságot — ki is állhatna ellen a nőgyelet osztatlan bizalmának? — s intézkedés tételét, hogy a gyűjtő iverket nov. 25. 26. 27-én gr. Kornis Zsigmondné lakásán beszédessenek; a mi azonban egészen végre nem hajtható, az illetők felhívataknak, hogy a gr. Kornis Zsigmondné lakásán december 2. 3. 4-ik napjain tartandó küldöttségi ülésben a gyűjtő iverkekkel és begyűjtött pénzzel számoljanak be, illetőleg a pénztárnoknál fizessék be a pénzt. — A tagok névsora s az adományok jegyzéke ki fognak nyomtatni. A küldöttség munkálata befejeztével a kimutatás hirtalpig közzé fog tételni. A beadott kérvények, megvizsgálás végett kiosztattak, s el fognak intézteni. Így tehát az egylet tetleg is megkezdte működését.

* **Kutassy Imre** könyvmondáját a napokban alkalmunk volt megtekinteni, s minden nagytitán nélkül mondhatjuk, hogy e tapintatosan kezelt intézet, minden tekintetben megfelel Debreczen igényeinek, sőt, hogy minő jó hírben áll a távol vidékeken is. Bizonyítja az, mikép Kassáról, sőt Erdélyből is tömeges megrendeléssel keresik meg gyakran e könyvmondá vállalkozó tulajdonosát. Most két ügyes metszöt és rajzolt nyert meg Kutassy, — kik valóban szép munkájukkal még nagyobb elismerést biztosítanak az üzlet részére. — Jelenleg egy műlapot szándékozik kiadni, de megjelenéséig hallgatunk tárgyáról, miután meglepetés fog lenni, különösen városunk közönsége számára.

— **T. szerkesztő ur!** „Debreczen“ című kedves hírlapjában, az általa felfedezett utca járhatlan utak és járdák rosasága miatt, sokszor olvastam már felszólalást, s úgy tapasztaltam, hogy erőlyes felszólalása az illetőknél nemcsak meghallgatást talált, de rendszeren kedvező eredményt idézett elő.

Azt hiszem, — hogy ha várutczánkon megfordult s meglátta volna e keskeny utca sár miatti teljes lesülését, — s emellegva annak járhatlanágát, minden kétségen kívül fel lett volna már az említve hírlapjában, mert bátran merészt állítani, hogy ezen utcánál az egész városban rosább nincs, nem lehet. — Jól tudja a t. ur, hogy ezen keskeny utca szolgál átjáró nagycsapó-utczára, a kaposztas és krumpis szekerék ezen szoktak vásári helyekre átjárni, emellett a szinadiaszimbe is ezen utca szolgál átjáróul ezen ezer embernek, s ime ez mégis oly karban van és épen a sétatert közelében, hogy ezen a szekerek csak nagy bajjal, sőt sokszor felborulás után hatolhatnak át. Próbálták már ezt a városi mérnökök földdel töltetni, de ezzel a bajon nemhogy segítettek volna, de még rosábbá tették azt, mert a nyomtatóközről s nagycsapóutca felől rohanó víz el nem folyhatván a felemelt töltés miatt, teljesen lesüllyesztette azt, s lábolhatlan sarat eszközölt. E bajon nem másképen, mint csupán a k a n á l i snak keresztülvitelle által lehetne segíteni, különben is az már mind péterfia, mind csapóutca kétfelőli kezdetéhez levén már hozva. Folyamodtunk már kétszer ez utca lakosai a kanális átviteléért, de fájdalom! még ed-

dig siker nélkül. E mellett mi az északi oldalon lakók, ha sár van, alig tudunk házunkból a nagy sár miatt a járdákra kivergődni, ily nagy átjáróul szolgáló utcán, északfelől is jár d a szükségeltetnek. Házainkat kívülről tisztán nem tarthatjuk, tetejétől aljáig sárral van bekeverve; téli ablakainkat a sártól naponkint mosni kell, hogy a kilátást teljesen el ne zárja.

Ily helyzetünkben bátor vagyok t. szerk. urat felkérni, hogy ezen utcának járhatlanágát hírlapjában felemlíteni, s a kanális átvitelének és az északi oldalon járda készítésének szükségességét szinte felemlíteni legyen kegyes. — Csillag Sámuel, m. k.

Az ezen levélben említett alapos panasz gyors és erőlyes orvoslást kíván; s mivel számtalan eset bizonyítja utaink s járdáink nyomorult állapotban létét: a városi tanács előtt ismét hangsúlyozzuk a tegnapi számunkban megjelent „utaink“ cz. cikk figyelembevételét, s a gyökeres javítás kezdeményezését! S z e r k.

* **Tóth Sámuel** ref főiskolánk egyik derék hittanára decz. 4-én tartja esküvőjét Varga Lajos főiskolai pénztárnok szellemus leányával, Máriával.

* **Ügyes tolvaj.** Tegnapelőtt éjjel a Dragota-ház lakóit kellemetlen vendég látogató meg; egy tolvaj ugyanis fellopózkodott az emeletre, nyitogatja az ott levő biztosítási iroda ajtajának zárját, mi zörgést okozván, egy lakó felébredt, a gazember pedig nem került a lépcsőkre, hanem menekedett ott, a hol közelebb érhető a nyitott kaput és leugrott az emeletről; a mi pedig ügyességét bizonyítja, az, hogy úgy elszaladt rögtön, hogy többé senki nem látta.

* **Király M.** ismert ezeledutezai vendéglőjében Patikáros Ferkó és Boka Samu művészi versenyre keltek a tegnapelőtti vasárnap estéjén. A jó nevű népzenezők nyiretyűjűt ezuttal kizárólagosan az érdek nélküli ambíció kormányozá. Vetélkedve húzták azokat a régi-régi magyar dallamokat, melyek a szívből születtek, s melyek a szívben is halnak el. A jelenlevők nem győztek bámulni a lelkesültségű játszó két híres népzenezős naturalis művészetet, kik egymás kezéből ragadták ki azt a „száraz fát,“ mely könyvet facsar a szembe, — hogy mindketten vetélkedve tündökölhessenek. Az elragadott hallgatóság e nemes verseny után egyhangú üdvözléssel élteté sokáig Patikáros Ferkót és Boka Samut, mely jó kívánathoz mi is csatoljuk a miénket.

* **Nagycsapó** utcán, némely házigazda sajátságos módon bánik el a gyalogjárdával; ugyanis miután az utca közepén elvonuló csatornába udvaráról fiók csatornát költségkímélés tekintetéből nem akar vezetni, hogy mind a mellett is kapuján belől ne gyűljen meg az eső és más folyadék által képződött töcsa: kapja magát árkot vág, két lábnyi szélességben, felszedi a járdát követét, s az utca undokításának rovására kitisztítja saját udvarát. Már most, ha este sötétben valaki gondatlanul hazafele ballag, — a feldurkált járdá rögtönzött árkába megbotlik és egy véletlen roz esés következtében talán nyakát szegi! — Kérdjük, kinek a lelkiismeretére nehezedik e baleset? az illető házigazdára, vagy pedig a hatóság felügyelő közegére, mint a kinek kötelességében állana az ily rendellenes visszaéléseket szemmel tartani.

* **Kuriózum.** A mester-utczai esordás „kedves“ felesége apródonként kiszedegette „édes“ férje bérét annak tudta és akarata nélkül; majd a kapitányi hivataltól utlevelet eszközölt ki a maga számára, hogy ő megy Brünne katonafiat meglátogatni. El is ment, azt sem mondván férjének: „befellegzett.“ A

előtt, így fordítottam le legszívesebben: Kakukoljanak mások, te boldog Austria csak a f e l h ö ellen küzdj.

De ime a hosszas kerülés is csak azon helyre jutottam, melyet mindenképen el kelte kerülnöm, ha nem akarám szaporítani azon ufalmások számát, kik elesélt dolgokról azon lefegyverző naivsággal szólnak, mely újat, hallhatlan várat velünk. Bocsánat, eltévedtem s ez igen könnyen történik meg nálunk, hol még csak most kezdik a házak rendes számozását, s hol az utcáknak csak bizonyos pártfogott sarkain olvasható egyszersmind azok neve is. Hol is vagyunk? Igen a redout elott, melyet jó lesz ezentul „vigadó-vigardá“nak neveznem, nehogy az egyik kifejezés taborától sajtópört kadjak. Lám, még nem is üdvözöltem, pedig már egy hete mult, hogy felütötte köztünk trónját e negyedik nagyhatalmasság, mely jogara alatt a télen át élet- és pártáryalatainkat egyesíteni fogja.

Alattvalói már kezdtek tisztelni előtte; s a sorozatot a budai akadémikusok nyitották meg hangversenyükkel, — nehogy valaki azt higgye, hogy ezek is olyan öreg mogorva tudósok, mint a mi pestieink — s ezek után a művészek és művészek egész raja hivand bennünket, számolya elé, később a csörgős sapkás királyi álcás és álcátlan boldok kísérőjét fogjuk növelni; — de mindez csak a jövőé, melynek leplet nem tanácsos szellőztetni, míg a jelenben nagy a rémület Terpsichore szabadon barangoló nyája közt, mert hát a redout bérőjét is levetette az arany kerék, melyen Napoleon prosztatája oly iszonyu nagyot fordított. Egyelőre tehát pástor nélkül vannak s könnyen lehet, hogy szétfutnak, aztán tessék őket visszaterelni számunkra, mikor még nem tudni, hányan voltak. Mert hát a népszámlálási bizottság, még csak most faragja írójait, tavasz előtt pedig aligha teszi lábát küszöbünkre.

En azonban szívesen szolgállok néhány statisztikai adattal, melyeket privát szorgalomból s a nélkül, hogy e miatt valami kitüntetésre, érdemkereszt vagy tanfelügyelőségre igényt tartanék, összeirtam.

pástor jelentést tett a hatóságnál, ott észrevették a csint, hogy az asszony elment ugyan Brünnebe, de nem a fiahoz, hanem egy katonaszeretőjéhez, ki ép olyan tők s visszahozták, itt pedig érdemlelt jutalmát megkapta. Különben az egészben csak az a „kuriózum,“ hogy a nő már 40 éven felül van.

* **Mult szombat** on, f. hó 27-én d. e. 10 órakor kelt egybe özv. Orbán Petőné szül. Marjalaki Julia asszony a Jablonszky 39-ik számú gyalogezredbeli alezredes — Malinovszki Gyulával, azon nap délben el is utaztak jelenlegi lakásuk helyére N.-Váradra.

* **Egy vidéki ur** Burszky István derék festésznöknél megrendelte Balázs Kálmán arczképét olajfestményben. Szép elismerés ez a kedvelt zeneművésztárhoz is.

* **Napló krónika.** Nyomatató utcán két ténasszonyossággal és egy kereskedővel sárba dült a kocsik, ők is szépen kiborultak belőle ünnepi ruhájokban. — A főiskola mellett egy deszkával terhelt szekér, a burkolat helyén a szekéragyig erő pocsolóba rogyott... lensegéket?

Lövöldénk érdekében.

E napokban egyletünk eljárája a 3-ik évi befejezésről szóló nyugtát hozzám is elhozván, azon újsággal lepelt meg, miszerint oly tagjai is vannak az egyletnek, kik a nyugták kézbesítése alkalmával azt kérdezték tőle, hogy nem bukkott-e még meg azon egylet?

Az eljáró ezen elbeszélésén eleinte elmosolyodtam, de nem azért, mintha talán egyletünk anyagi és szellemi helyzete oly virágzó állapotban volna, mely oly lehetőséget véggé kizárna, de azért, hogy vannak oly tagjai az egyletnek, kik az egylet fenállásáról vagy fenn nem állásáról mit sem tudnak.

Majd komolyabban kezdék ezen kérdés felett gondolkozni és arra a meggyőződésre jöttem, hogy azon kérdés felett mosolygni egyáltalában nem volt helyén.

Három évvel ezelőtt, a midőn egy lövölde felállítása, a nagy cserén tartott hajtóvadászat alkalmával, oly nagy lelkesedéssel elhatározottat, aligha volt köztünk valaki, ki nem osztotta volna azon nézetünket, hogy rövid idő múlva egy virágzó egylettel több lesz városunkban.

A „kezdés nehéz“ szokás mondani, de egyletünk rendkívüli gyors megalakulása, az épületek gyors felépítettése, azoknak felszerelése és a lövölde megnyitása oly hamar következett egymás után, hogy fentebb közmondás egyletünkre nézve egyáltalában nem volt alkalmazható.

Szép bizonyítványa volt az a debreczeni polgárság és lakosság áldozatkészségének egyrészt, másrészt pedig csallhatatlan bizonyítványa az egyetértő működés rendkívüli hatalmának.

Egy eszmének keresztülvitelle, — egy társulat virágzásban fenntartása, nem függ kizárólag az eszközöktől, vagy a tagok jóakaratótól; függ az nagyrészen azon egyéniségektől, kik az eszme keresztül vitelére, — a társulat ügyeinek vezetésével bizatnak meg. — Meg lehet, hogy a lövöldénk ügyeinek vezetésével megbízott egyéniségek nem feleltek meg minden irányban a várakozásnak, — sőt tény, hogy különösen az építkezés körül részint javíthatatlan, részint csak nagy költséggel helyre hozható hibák történtek; de elvitázhatalan

A házasságról szólnak, mely iránt mindnyájunk kisebb-nagyobb mérvben érdeklél viseltetünk, azon igen egyszerű okból, mert házasságból házasságra születünk. (Főisleges mondanom, hogy a lelkes aktiv vagy passiv assistenciája, mely csak nem rég annyi időt s tintát fecsérteltett el velünk, e tétel felállításánál nem igen háborgatott). Adataim pedig így hangzának: Van Pesten jelenleg 3415 házaspár, mely folytonos czivakodásban él egymással; 8732, mely egymást nem szívelheti, de a világ előtt a boldogot játsza, 9537, mely egymás iránt kötelessé közzönynyel viseltetik; 75, mely a többihez képest meglegedetten él; ezenkívül 738 nő, kik elhagyták férjeiket, s 2567 férfi, kik megszöktek nejük elől; végre 853 házaspár, kik törvényesen elválva élnek egymástól a nélkül, hogy valaha kedvük volna ismét házasodni. Valódi boldog párt eddig csak kettőt ismerek, az is egy éven aluli házasság; szerény magamról pedig most nem mondom el, hogy melyik osztályhoz tartozom.

Egyszersmind azonban tiltakozom azon vád ellen, melyet talán a jog látszatával emelnének ellenem, hogy t. i. e sok bajjal és fáradsággal gyűjtött adataimmal bárkit is visszaiasztani szándékozom a házasságtól, melyet oly ellenállhatlan csásbszínekkel szoktak élénk festeni, hogy mi tanácsra, intő szóra nem hallgatva, feltartóztatatlanul rohanunk karjaiba. Most különben is falra hánytam a borsót, mert hiába, nem a hold fénye, nem az erdők hűse, hanem az unalmas, hosszú téli esték leghűbb szövetségesei Hymennek. Azok legfőlebb is csak Amor nyilait hozzák mozgásba, mi bár édes, de oly gyakori, hogy még divatlapjaink is restellik feljegyezni. Mi más élet nyilik a kandallók parázsra mellett, a boudirok kábitó illatkörében vagy akár a társalgási teremben, asztal körül csoportosulva, midőn előttünk a thea-kazán bugja egyhangú themsepart dallamait. S mindezek csak a házasságot boldog járuléka; előre tehát? Nem, nem, várjunk farsangig vagy legalább ujév utánig. A színlak olvasása mellett könnyen kihűlhet thea és — szerelem!

T Á R C Z A.

Vasárnapi gondolatok.

Pest, nov. 28.

— ? — A ki e szent ezim alatt valami szerföltött jámbor történetet keres, az nagyon téved, bár bevalom, hogy valami kiválóan vig dolgot nem tudok olvasóim számára, mert hát szomorú napokat élünk, s rosul allana hozzánk a nevetés, s a nevetési szándék akkor, midőn a legtöbb ember busul és bänkődik.

De hát sajátkép miétt is busulunk. Talán csak nem püspökeink távollétében? Valóban semmi okunk reá. Am tegyek helyettünk a sekrestyések és harangozók, kik e bänkődásban vigaszt lelhetnek Virgília nagy patronjuk kudarcai miatt; nekünk, nem harangozó, nem sekrestyés emberek alkalmunk nyílt megmutatni, hogy mily könnyen lehetünk el aranykereszt s bibeörv nélkül, míg az ellenkezőről egyáltalán nem győződhetnénk meg ily könnyen.

De ha ugy van megírva a csillagok közt, hogy elveszítjük s ujra visszanyerjük őket, béküljünk ki az elkerülhetlennel s mindenekeftett ne busuljunk miatta. Sajnos persze, hogy egybűt sem nyilnak örvendesebb kilátásaink, ágyudörgés, bukás, eső, párbaj azon elemek, melyekből a veszélyes végzet, más néven: sors, napjaink történetét készíti. Mondják, hogy Cattanában majd rosul járt megint Európa-szerte híres tábori törzskarunk. Egy hajszal hiánya volt, hogy egy feltűzet bocchosa el nem fogta őket tervestől eszestől. Ezen egybíránt nem szabad esniálkoznunk. Tudjuk, hogy ott eső idő jár most, s a régi hagyományos szokásból a mi (már t. i. osztrák) haditerveinket csak verőfényes idore készíték, kőd, zápor, eső és szél mindig ellenünk szövetekezett. Hiába: beila gerere alii, tu felix Austria nube, s ezt már iskolásdeák koromban régesrégén Königgrätz s a Wörndl fegyver behozatala

tény az is, hogy a mi a részvényesek összeszerzését illeti, volt főlévőzmester Rédl György magának igen szép érdemeket szerzett. — Nem utolsó érdem az, ha tekintetbe vesszük, mily nehézségekkel jár tagokat oly egyesületnek szerezni, mely a részvényeseknek anyagi hasznát nem hoz, s csak a város díszére s egyesek mulatságára szolgál; — s daczára ennek, volt főlévőzmester s a választmány egyes tagjai fíradhatatlan buzgalmánál sikerült mégis, annyi alapító és részvényes tagot szerezni, hogy ha azok számát nem szaporítjuk is, de legalább továbbra az egyesület részére ismét megnyerni sikerül, a lövölde 5—6 év múlva adósságaitól megszabadulván, saját tőkével fog rendelkezhetni.

Az egyesület pénzforsái: a pártoló közönség által fizetett díjak, a lövölde 25 százaléka, Fehér II. ur által évenként fizetni ajánlott 100 ft.

A folyó év elteltével megszűnik a részvényesek 3 évig tartó kötelezettsége s vele együtt, az egyesület egy tekintélyesebb pénzforsára, amennyiben az alapító tagok az egyszerre és mindenkorra lefizetett 25 ft kamatain kívül, évi díjjal nem járulnak a szükséges fedezéséhez.

A jövő évben tehát, új pénzforsáról kell gondoskodni, s ezen forrást ismét csak a pártoló közönségben kell keresnünk. — De milyen reménytel lehetünk a siker iránt, ha az utolsó két évben annyira hanyatlott az egyesület iránti érdeklődés, hogy eltekintve minden egyébtől, eszünkbe jut, hogy oly tagjai is vannak az egyesületnek, kik a városban lakva, a lövölde fennállásáról mit sem tudnak!

Itt azon kérdés merül fel, mi az oka annak, hogy a lövölde 3 évi fennállása óta, még csak tekintélyes névre nem tudott szert tenni? holott más városokban a lövölde a kedveltebb mulató helyek közé számítottatik; nálunk pedig, alig tudják, hogy lövöldénk is van.

Szerény nézetem szerint a hiba a lövölde kezelésében rejlik. A lövöldét nem szabad kizárólag a lövészek részére épülnék tekinteni; iparkodni kellene, azt oly mulatóhelyül alakítani, hová a szórakozni kívánó közönség szívesen járna időzni.

E tekintetben azonban nem történt semmi, — és egy nemével a fájdalomnak láttam nem egyszer, hogy a midőn a fürdőház kis udvara zsufolólaga tele volt vendégekkel, a regényes környékű lövöldének, a 10—12 lövészen kívül, — alig jutott egy-egy, talán éppen a magányt kereső látogatója.

Ily körülmények közt nem csuda, ha a lövölde név elhangzik, a közönség elhidegülve iránta, pártoló kezét elvonja oly társulattól, melynek feladata: szórakozásra, kellemes időtöltésre alkalmat szolgáltatni ugyanazon közönségnek, melytől lételet vette, s melytől további fennállhatása függ.

Ha tehát a lövölde feladatának tökéletesen megfelelni akar, a majd ujonnan, választandó főlévőzmester és a választmányának oda kell működni, hogy minél több jelét adja a lövölde létezésének; a társulat tegye magát érintkezésbe, sőt vegye föl kebelébe a nagy-erdei fürdőház bérletét s tegyen vele egyetértőleg oly intézkedéseket, melyek alkalmasok vonzerővel hathatni a szórakozást kereső közönségre.

Szerény véleményem szerint ezen cél elérésére célszerű volna talán, a lövölde mellett gyönyörű kis erdőt asztalokkal és lövcékkal ellátni, a fürdőház bérletje pedig tenne oly intézkedéseket, melyek által a fogyasztó vendégek kívánságait ott is, az ételek és italok gyors kiszolgáltatásával teljesíthetni, és az ott összegyűlendő vendégek teljes kielégítésére zene is legyen.

Ha a nem lövők részére is a lövölde helyiségében és annak közvetlen szomszédságában ugyan olyan kényelem s kellemes időtöltés fog nyújtatni, mint a mielőtt a fürdőház szorult kis udvarában részestülnek, én azt hiszem, hogy az, ki a nagy erdőt és a szabadot általában azon czélból keresi, hogy szabad, tiszta levegőt is élvezhessen, előnyt fog adni azon kellemes helynek a lövölde közelében, és a cél — élénkké tenni a lövöldét — el lesz érve. Ez azonban csak szerény magán nézetem s lehet, hogy vannak más célszerűbb eszközök, melyekkel ezen célt elérni lehetne.

A nagy közönségnek az egyesület iránti folytonos figyelmét fenntartására célszerű, sőt szükséges volna továbbra az is, hogy a lövölde évi számadásai helybeli hírlapjaink útján a nyilvánosság elé hozassanak, hogy megállíthassa azokból a nem részvényes ügy, mint a részvényes a befizetett pénzek hová és mire fordítását, ha ez megtörténik, aligha lesz valaki városunkban, ki azt kérdezné: vajon fenáll-e még a lövölde?

(Vége köv.)

Színházi szemle.

** Hétfőn, november 29-én adatott: A vasgyűrű; dráma 5 felvonásban 7 képből előjátékkal. Irta Plovier fordította Vezéri. Az előadás 11 óráig tartott s ehosszu vesztéglés a közönségre nézve csekély, sőt éppen semmi kárpótlást sem nyújtott élvezet tekintetében. E mű a romantikus iskolából került, hol a drámai motívumok és a jellemek ecsetelése háttérbe szorították a hatás vadászát mellett. Titokteljes alakok, rejtélyes események fordulnak elő e darabban s a bonyolítás komplikált, a lélektani következetességnek még csak árnya sem fedezhető fel egyik, másik alak idegrázó működésében; amaz irányadó fonál, mely a szétágazó eseményeket összecsatolja nehezen fedezhető fel itt, mely nélfogva a megszakgatott képek változatai éthetetlenekké válnak, a drámai cselekvések logikai rende-

megszakad, és egészbe véve a színmű egyöntetűsége elvész. Ennyit a „Vasgyűrű”-ről, de előadásáról sem mondhatunk valami jót, amennyiben nagyon is megadatik a darab. Némi vontatottság tünt ki a dialogok egymásutánjában s a jelenetek gyors eszközésében. Jövőre ha netalán még elővételnek e valóságos rém dráma, hisszük, hogy előadása összességében leendő; mi is süntet. Érdekes curiosum gyanánt, — mely az előadás közben felmerült — feljegyezzük, hogy egy jelenetben szerző előírása szerint Szakál Rózsának zongorázni kell s minő csuda történet? — a nevezett szereplő hölgy még le sem ül a hangszer mellé — és már a zongora hangja hallik is. Több figyelmet igényelünk ügyelő urmögött idő előtt kezdik rá a zenélést. Még egyet! A színlapok ellen is kifogásunk van, a nevek nem elég, hogy hibásan vannak azokon kisedve, hanem néha még felcseréltetnek, sőt egyes szereplők ki is hagyatnak. Nem tudjuk kinek tiszta a correcturázás de a kit érdekel e pont — ajánljuk neki a szemesebb vigyázatot.

Országgyűlési értesítő.

(November 29.)

Elnök: Somssich; jelenlevő ministerek: Lónyay, Gorove, Eötvös, Horváth, Mikó, Bedekovics, Festetics. — Több kérvény benyújtása után, a jegyző előadja a bankbizottmányba, Ghyczy K. lemondása folytán Wahrmann megválasztását. — A menetelmi bizottmány Román Sándor elleni sajtóbírósi ítélet végrehajtásának megengedését véleményezi, mivel a kérdéses ítélet még a nevezettnek képviselővé választása előtti tényre vonatkozik, — mit a ház el is fogad. — Gorove a pesti tőzsdebírószágra vonatkozó törvényjavaslatot terjeszt elő. Egyuttal igéri, hogy a ministerium még ez ülés-szak alatt törvényjavaslatot adand be az erdőségek jobb kezelésére vonatkozólag.

B. Eötvös J. felel a dalmátiai viszonyokra vonatkozó interpellációkra, s gr. Zichy Fer.-nak kijelenti, hogy egy kormány sem sorolhatja el nyilván az általa a fölkelések elnyomására czélba vett intézkedéseket, egyébiránt a kormány érzi ez ügy fontosságát s mindent elkövet annak rendbehozására. Vukovics és Mileticsnek felelve pedig, hivatkozik a practica sanctora és az 1867: XII-ik törvényekre és az abban foglalt közös védelemre; azt hiszi, hogy a fölkelés csak is azért határozódik a határoknál, mert a birodalom ellenségei jól tudják, hogy a birodalom bármely része ellen intézett támadásnak közös erővel állunk ellent. A magyar katonának Dalmátiában működése folytán előállható gyűlölet ellenében a kötelességteljesítés érzete a kiegyenlítő. — gr. Zichy F. a felelettel melegezszik; Vukovics a feleletet homályosnak, határozatlanannak tartja; a mi az ő álláspontját illeti, ő az 1849-ik évben a magyar hadsereg feletti rendelkezési jog tárgyában akkor vallott elveit fel nem adja (elénk eljenzés.) — Miletics nincs melegezve a felelettel, a minister a Kuhn hadügyministernek adott teljhatalomról nem is szólt. — A ház a feleletet tudomásul veszi; azután áttér napi rendre a zárszamadások feletti vitára.

Justh indítványa mellett szóltak: Bánó J. Máriássy B. (szélső bal) ki Zsedényit új ellenzéki tagnak nevezte, mire Somossy J. megjegyzi, hogy Máriássyt meg a szerint új jobboldalinak lehetne nevezni; s Bujánovics Ghyczy K. indítványa mellett Tisza K. Simonyi Ernő és Simonyi L. báró. Tisza K. a helyes ellenörködés megállapítását nem tartja pártkérdésnek; Angliában a ministeri utalványozások is számvetősek ellenörzése alatt állanak. Justh indítványa által kijátszatnak az ország ellenörködése. A felületesvizsgálat folytatni fölmentés gyanut is kelthetne. A vita a következő ülésben folytatattik.

Fővárosi értesítő.

— Pesti fecsegések. Szombaton történt a képviselőház komoly termében. Megvalljuk igen bosszankodtunk, hogy a legkomolyabb dolgok eldöntése s tárgyalására szolgáló teremben a párt szenvedélynek oly kitöréseit is kelle látnunk, melyek e hely méltóságával alig sőt éppen nem egyeztethetők össze. Miletics Svetozár állott fel, s benyújtott ismét két határozati javaslatot. A javaslatok oly rettentő zaj között olvastattak fel, hogy azok tartalmát csak a legéberebb figyelem mellett lehetett megérteni. Az elnök a házszabályok 99-ik §-sa szerint azok kinyomatását mondta ki. — „Tisztelt ház!” pattant fel erre Ivánka Zs. egy kis paprika ember a jobb oldalról, az a két javaslat nem ér semmit, azt bizony nem kell kinyomatni, — szavazzuuk!

Es lón láрма a baloldalon, Csernátóny nem kis derültséget idézett elő őszinte nyilatkozatával, hogy ő ugyan nem is tudja, miről van szó a két határozati javaslatban, de azért ily praecedens casust felállítani nem szabad, mer megeshetnék, hogy a ház majd oly javaslatok és indítványok kinyomatását sem rendelné el, melyek valóban fontosak a haza ügyeire nézve. Ivánka Zsigmond szólani akar, de a ház egyetlenleges bábeli zsinatja nem engedi szóhoz jutni, s a vitának Tisza K. vetett véget, ki az ide vonatkozó §. okból kimutatja, hogy Ivánka Zsigmond ur, ki bizonyosan ép oly kevésé tudja, hogy mi foglaltatik a javaslatokban, mint Csernátóny, és a jobb oldal igen számos tagja, — nem igen tette komoly tanulmányozás tárgyává a házszabályokat. Volt alkalmunk ugyan ezen ülés alatt gyönyör-

ködni Ghyczy K. remek beszédében, melyet a legfelsőbb számvevőszék felállítására iránt benyújtott határozati javaslata mellett mondott. Mennyi alaposság, mennyi tudomány volt e nagyszerű beszéd folyamán feltárva előttünk. Láttatok-e már, nyájas olvasók, meglectek ez ett gyermekét, kinek végig kell hallgatni hibái hosszú lajstromát. Alig tudók ma a pénzügyministert valami máshoz hasonlítani, hogy izgett mozgott a bársonyszékben, mintha csak a premiértől tanulta volna, majd letette irónját, jegyeztetett. Az előtte felhalmozott okmányokat összevissza hányta, fel fel nyitott egy nagy könyvet, meg becsapta, s nem egy-két édes álmodozásba szenderült, s talán osztálytanácsosságról álmodott képviselőt rezzentett fel — a lehető legmulattatottabb képét nyujtotta. De aztán felelt is ám Ghyczy beszédére, a mint ingerült embertől, vagy is ministertől kitelhetett; feleletéből hiányzott a kellő egymásután, a bizonyító érvelés, minek szakadokellemesebb benyomást tette ránk. De azért volt ám éljen, és dicsőítés a jobb oldalról elég.

Komédia itt, komédia ott, komédia mindenütt. — E hét jellemvonása: a sár és Szilágyi Virgil voltak. Azt ne tessék gondolni, hogy a sarat és nagy férfit szantszándékosan állítottuk egymás mellé, mert ha ezt készakarva tettük volna is így, még akkor sem találtuk volna el az igazat, mert Szilágyi Virgil en sár rajta van, s nem mellette, de meg van azon boldogító kilátása, hogy azon foltokat, miket őnmaga ejtett magán, majd csak eltakarja valami pápai érdemkereszt, a mit tessék elhinni, Virgil bátyánk csakugyan meg is érdemelt.

Hanem milyen rossz a világ, mindent milyen nagyitva és ferdítva ad elő. A mult héten majd minden lap erőnek erejével el alakarta hitetni a közönséggel, hogy Virgilius macskazenét kapott. Pedig ez vakmerő rágalom, vagy egy kis téves felfogás. — A dolog ugyanis így történt: A nagy katolikus népgyűlés véget ért, s a fellekesült fiatalok meglehetősen tömegben indult haza felé; macskazene senkinek eszéágában sem volt. A taktarékpénztár felé közeledve az azon szegleten álló constabler némi aggodalmakat kezdett táplálni a szokatlan tömeg látásán, s félvén, hogy ne-talán baj lesz, sijnjával a szokott jelt adta a szomszéd utcákban lakó kollegáinak, s a fiatalok csupa jóra való szolgálatkészségből segítette neki egy kicsit, előfűtölni érdemes öreit a megromolhatatlan rendnek, s e rossz világ reájok fogta, hogy macskazenét adtak. Pedig tessék elhinni, eszük ágában sem volt. Thaisz főkapitány megtudta ez esetet tüstént, be is szedette a rendörbiztosok sijnait, s a rendőri közlekedés más utoni eszközésének felállítására 12 darab Sándor féle részlet-jegyet tüzött ki. Ha mégis néhány omnibuszrészvényt is csatolt volna hozzá, csak inkább érdemes lenne a fáradságra.

Sok a baj itthon is, de még több Dalmátiában. Csak rettentő dolog is ám az, hogy a marok Dalmátát a dicsőséghez (?) szokott osztrák hadsereg, daczára a hadvezér változtatásnak, nem hogy legyőzni nem tudja, hanem majd-nem mindennap ny veszteség híret hozza meg. Ezeknek a dalmátáknak egy különös passziójuk van, rendkívül szeretik az emlékeket, hogy ha valakit az ellenségéből elfognak, majd a két fület, majd egyetlen orrát tartják ott meg emlékül, aligha tudják azt, a mit a példabeszéd mond, hogy szép az ember az orrával, de még a fülével is. Bizony a minap a táborkar majd meg orratlanított és megfületlenített, mert igen kevésbe mul', hogy körül nem vétettek és el nem fogattak. — No de gróf Adrássy a magyar honvédelmi minister elment Jeruzsálembe, s miután nincs itthon a macska, tánczolnak az egerek.

Folyik a táncz országházában, folyik a katolikus népgyűléseken, melyek ezental a nagy Virgilius legközelebbi intézkedése szerint zártkörű tánczvigalmakká fognak declaráltatni, folyik Dalmátiában, hol nem ugy tánczolnak, mint a hogy Auersperg fuja, de folyik az a pesti fabódében is, melynek ezuttal és folytonosan, a híres Pepperl, a kánkán avatott papnője Gallmayer képezi vonzerejét. Nincs más epitheton, nincs más dicsőítő kifejezés, a mit a német lapok tulbuzgó referálói reá nem halmoztak volna, s most egy lap bevallja, hogy a szótár ki van meritve. De ez nem tartja vissza őket, hogy a fesche Pepi magán életéből egyszer másszor egy-egy adomát ne közöljenek.

— Gr. Adrássy december 3-án fog 6 Felsőge kisérétében Triestbe érkezni. Az 1870-ik évi állam költségvetés, mind a mellett, hogy a pénzügyi bizottmány naponként dolgozik, dec. 10. előtt nem terjesztethetik elő. A nyugdíjasok névjegyzéke sajtó alatt van; az összes nyugdíj évenként egy millio hatszáz ezer frt körül megy; miben feltűnőbbek következők: b. Augustz kap 5250 ftot, gr. Forgács Antal 11,600; Privitzer 6300; gr. Zichy Herman 8400; gr. Majláth A. 8400; Nádasdy F. 8000; b. Reichenstein 6000 ftot. E szép összegek jobb czélra is fordíthatatnának; legalább le szállításukat kellene eszközteni.

Belföld.

** Ungvárt nagy reményekkel tekintenek az ott építendő czukor-gyár létesülése elé. A társulati igazgatóság értesítése szerint a gyár, hanem a legnagyobb, de mindenesetre egyike lesz Európában a legnagyobbaknak. A környéken közel 2000 hold van bizto-

sítva répatermelés számára, de míg a gyár felépül, a birtokosok másra is használhatják földjeiket. Orvendetes haladás ez a hazai ipar terén, melyet mi csak üdvözölhetünk.

* A vidéki lapok mindenfelől csak a rossz utatról, sárról beszélnek. Ez most a legkorszerűbb tárgy. Az alföldön lehetetlen, egy most utazni ott, a hóvasút nem jár: két órányi távolságra 15 főtér mennek a szekerek — egy nap alatt. Közlekedési miniszter ur — nem volna kedve az alföldön kútutazást tenni?

* Hódmezővásárhelyről egy küldetés jött a napokban a belügyhez a rendezett városi tanács ügyében. Rapner igen szívélyesen fogadta őket, és megígérte, hogy ha a megyétől megkapja a kívánt iratokat, azonnal fog lépéseket tenni ez ügyben.

* Kolozsvártörténete Jakab Elek-től nem sokára sajtó alá fog kerülni; most azon tanakodnak, hogy ott helyben nyomassák-e ki, vagy pedig másutt?

* Erdélyben is kezdenek már a rablók feltunedezni. Egy marosvásárhelyi ügyvédet nem régen hárman támadtak meg, csak nagy tusa után és a gyors lovak segítségével szabadulhatott meg.

* Szeged mellett egy tanyai tanító bizonyos idegen urral összejött a vendéglőben. Megismerkedtek. Vacsora után együtt tértek haza, de utközben az idegen másfelé távozott. A tanító otthon vette csak észre, hogy órája és tárczája hiányzik. Elszökött vele a jó madár. Nyomozzák.

* A Tiszavidéki Ujság bongszini kezd a mostani tankönyvekben. Purgstaller bölesészetét ismerteti először is, s azt örült ember bölesészetének nevezi, mely rosszabb a bigottizmushal, mivel ez vakká, de az bolondná tesz. Ideje is már, hogy nézzünk körül a tankönyvekben. Bongsz barátunk figyelmét még bátor vagyunk felhívni a Cziráki-Hegedűsfőle „Magyar közgyűlés”-ra, mely igen érdekes tankönyv. Bence van az is, hogy a mostani uralkodó család az Árpádház ivadéka, stb.

Békésről írják nov. 27-ről, hogy soha sem volt a víz oly magasán Békésen, mint most van. A napokban már csak a legnagyobb erőmegfeszítéssel tudták a viznek a partokon kitorését megakadályozni. A dobozi, békési határ túl a kanálison viz alatt van. Minden perczben várják a harangok fére verését, a város minden oldalról a legnagyobb mértékben van fenyegetve. Ha pedig betör, akkor jár nekik sárházzal bírónak!

A dalmát csataterről.

A meghiusult hadnjelöltek a folytonos é özések miatt, január közepéig, meg nem újíthatók. Azalatt a hadsereget tekintélyes hadierőre akarják emelni: sőt, ha az új Presse gyamításának hinni lehet, szándékban volna, a török, és a montenegrói határt is át lépni, mivel — úgy mond — addig mindig lesznek orrvágások Dalmatiában, míg ilyenek Montenegróban találkoznak. Azt hiszik, hogy a bochesek fölkeléseoszszeköttetésben áll a néhány hó előtt keleten előkészített délszláv mozgalommal. A szundó alatt ki fog tűnni, hogy a montenegróiak és hercegovinaiak csatlakoznak-e a dalmatákhoz, akkor minden erőt meg fog feszíteni Ausztria, Törökországgal öszeköttetésben. Auer-perg tábornokot kárhoztatják, hogy 18-an késon kezdte meg a támadási hadműveletet, fél 12 órakor délelőtt, fél 5-kor pedig már sötét volt; ha hajnalban, vagy reggel kezd hozzá, a suker alig maradt volna el, azt mondják. Az előbbi harcok alatt kifáradt, nélkülözések és szenvedések által eleségizott 4. századdal tettek a homoktámadást a megná zhatlan magasságon biztonságban levő ellenség ellenében; s a teljes 6 óráig tartott harc alatt a támadó csapatból, a nélkül, hogy a fölkelőkhez csak közelkedhetett volna is, a tisztek fele s a legénység egy negyede elveszett, vagy megsebesült.

Simie ezredes egy vadász zászlóalj volt tartalékban, sőt Auer-perg 9. gyalog századdal valamivel távolabb állottak, s a helyett, hogy oldaltámadást tettek volna az ellenre, megérték azzal, hogy ágyúkat kisütöttek.

A hadi taktika, a rendszer volt sok részben oka a nagy bajnak, mivel azt hiszik, hogy a homoktámadás és érintetlen tartalék rendszerén nyugszik a hadi talentum; az oldaltámadás manőverozási rendszert pedig elítélik. Ilyféle jankiáltások követik a szerencsétlenséget!

Különfélék.

= A Figaro szerkesztője Párisban nem tudja, vagy legalább pár nap előtt nem tudta, hogy hol lakik. Ez különös egy állapot lehet, s talán sokak előtt megfoghatatlan, pedig ez tiszta valóság. — A szerkesztőnek ugyanis azon szokása van, hogy nem tud hazamosabb ideig egy helyben meglakni, és ha valahol felmond, vagy neki felmondják a szállást, nem igen terjedelmes aprócspróit börtöndjébe elhelyezve, kiköltözik, a nélkül, hogy még új lakás után nézett volna. Börtöndjét feltételi egy kocsi, s megkezdli Páris utcáin vándorlását, míg végre alkalmas lakásra talál. Pesten nem igen lenne tanácsos az ilyen eljárás, mert az itteni ropant lakás-szükség mellett talán egy hétig is folytatná a geniális szerkesztő a nomád életet kocsiján, azonban Párisban a lakáshiány nem oly nagy, s pár órai keresztül kasul kocsizás után rendszeren megtalálja, a mit keres. Most is így történt, talált alkalmas burorozott szobát, holmiját lerakatta, s elrendezte szobácskáját, aztán szokásához híven eltávozott, hogy az estét a szokott módon eltöltse. Éjjel után megindult, hogy haza megy, de ő fátum, a szorakozott ember nem nézte meg sem az utca nevét, sem a ház számát, s arra még akkor, midőn a sorok hozzáik irattak, sem emlékezhetett vissza. Mit volt tenni, mint a nyilvánossághoz folyamodni, s majdnem minden párisi lap hirdetési rovatában tudakozódní utána annak, hogy tulajdonképen hol, melyik utcában és házban vett — ekkor és ekkor ki egy burorozott szobát, egy ilyen és ilyen egyén, ki különben azóta nem jelent meg szállásán; talán csak lesz annyi emberi értelemmel az illető lakkiadó vagy házmester, hogy bérmentetlen levélben tudatni fogja vele, hogy tulajdonképen hol is lakik. Az is lehet, hogy e kellemtelenség okula nem fogja annyiszor változtatni a szerkesztő ur lakását, s e néhány napi hontalanság meg fogja termeni hasznos gyümölcseit, mi mindenesetre kúpotolandja a kiállott kellemtelenségeket.

= Leseps ur, ki a suez csatornát megnyitotta, s a hecsületrend nagy keresztjét nyerte jutalmul, úgy látszik, elérte igyekvésének célját, vágyai netovábbját. A mint a Figaróból olvassuk, a híres csatorna alapítója mihejlt fiatal menyasszonyával megesküdött, a magán életbe vonul vissza, s le fog mondani a suez csatorna igazgatóságáról. Boldog családi életet kívánunk neki.

= A rajnai hid öszszeomlása. A „Koln. Z.”-nak a már röviden több magyar lapban is említtet szerencsétlen eseményről a következőket írják: A szerencsétlenség folyó hó 20-án történt azon vasúti hid építésénél, mely a Rajnán Düsseldorf felett Hamm és Neuzse között vezetett volna át, s a kedélyeket mindenütt a legnagyobb ijedelembé helyezte. Egy lefelé menő vaskövel terhelt hajó, melynek rakományát 4500 mázsányinak mondják, a nevezett délelőttön 10 órakor jött a hid közelebe, azonban a hidépítésnél a hajók és talpak vonzolására alkalmazott Delphin gőzös által nem vonathatott a biztos átjáraton keresztül, mert a Delphin épen egy talpai vont akkor. E körülmény folytán a hidtól mintegy 1000 lépésnyi távolságon jelezte tette a hajónak, hogy nem mehet keresztül, tehát vessen horgonyt. De ezen elzés nem vétetett figyelembe, sőt a hajó teljes hajtással haladt előre a hid azon részéig, mely Neuzsetől a 2-ik és harmadik hidoszlopon nyugo-

dott. A hajó először csak egyik végével akadt meg a hidban, de azután hirtelen neki fordult, s keresztbe a csapódván abhoz, egy percz alatt ketté szakította azt, s az egész hid, a rajta levő majdnem fél millió nehéz vas-művekkel roppant dőrejjel zuhant le és tört el a habok között. A teherhajót magával ragadta, s azzal együtt a hajó t, annak nejét és három gyermekét. A munkások közül mintegy 40-en voltak a hidnak szerencsétlenül öszszeomlott részén foglalkozásban. Ezek közül csak 15 látta be idej-korán a veszélyt s ezeknek sikerült a hirteleni távozás által elmenekülni. A többiek mind a folyamba sodortattak a leszakadó hid által, s eddig hat megsebesült, s csupán két halott került elő a habok közül. Tizenkettőt még sehol nem találtak meg. Többen igen csekély sérüléssel mecnkültek meg, úgy hogy munkaképesek maradtak. A vasúti vállalkozónak öt hajója feküdt a szerencsétlenség színhelyén, ez mind elmerült. A legénységnek még sikerült az utolsó perczben csolnakokon megmenekülni. A hid vasrészei egész Düsseldorfig lesodortattak a folyam által, hol egy homok zátony feltartóztatta. Igyekeznek a Rajnából minden kihalászni. Bár a szerencsétlenség hirtelen következett be, annak egyes szomorú mozzanatai megfigyelhetők voltak. Így a teherhajón levő nő épen gyermekét szoptatta a veszély perczében, s az az emlővel szájában sünt el anyjával a víz alatt. Az egész esemény Európa-szerte nagy részvétet keltett.

Legujabb.

— Ó Felsége a királyné holnap indul Triesztbe, Budáról; távolléte 6 hétre fog terjedni.

— Bukarest, nov. 28. A senatus ismét Plagint választá elnökül.

A fejedelem szerencsés megérkezése alkalmából 72 fegyencnek megkegyelmezett.

— Páris, nov. 29. A kamara ma nyitattott meg trónbeszédet.

A császár ezeket mondta: Nem könnyű Franciaországban a szabadságnak rendes békés gyakorlatát behozni. A józan közérzület azon szabadság ellen, mely néhány hó óta a szabadságot veszélyezteté, ellenhatást idézett elő.

Erőltén támadások csak arra szolgáltak, hogy megmutassák az épület szilárdságát, mely a nemzet szavazata által alkotott. Franciaország szabadságot és rendet akar.

A rendért én kezeskedem, segítsenek önök uraim a szabadságot megmenteni. E cél elérésére egyenlően távol maradjunk a reakciótól és a forradalomtól.

Közgazdaszat.

(E.) Debrecz nov. 30. Hetivásárunkra a behozatal, a rossz utak miatt, minden tekintetben nagyon csekély volt, mindenféle ételmi czikk drága volt, főleg a tengeri ára felszokótt, az árak köblönként: a buza 7 ft 20. — 8 fr, kétszeres 6 ft 40 — 69 kr, rozs 5 ft, árpa zab hijányozott; tengeri 5 fr 40 — 60 kr, zölgségféle is kevés s néhány krral drágább volt. 1 zsák krompli, 1 ft 40 — 60 kr, a nagy-bányaink több szeker gesztenyét s főzeleket szállítottak, 1 véka gesztenye 2 ft 80 — 90 kr, pazuly köbfe 7 ft, 1 véka dió 2 ft 50 — 60 kr, 1 zsák alma 3 ft 60 — 4 ft.

Nyersbort keveset hoztak, kelendő volt, az eddigi árak változatlanok, a kész bőr keresetlen. Időjárásunk változó, mult éjjel egyideig tiszta csillagos, később felhős, s kevés hó is esett, ma többizben napfényes, majd felhős, s több esésre mutat, a levegő hős.

Bécsi tőzsde, nov. 30. Cs. arany 5 — 89, ezüst 122 — 25.

Felölös szerkesztő s kiadó-tulajdonos: **Oláh-Károly**.

H I R D E T É S E K.

Az Aériai biztosító

t á r s a s á g
(Riunione Adriatica di Sicurtá)
főügynökségét alulírott elvállaltam.

Tekintve, hogy ezen társulat az 1858. évben alapított, hogy biztosít ki alapja jelenleg több, mint

14 millió forint.

mi által teljes szilárdsága tényleg be van bizonyítva: bátor vagyok a helybeli és vidéki t. cz. közönségnek

tűz- és jégkár, emberélet- és járadék-biztosítások eszközésére szolgáltatnom a lehtőségig beszállított díjszámítás mellett teljajamit. Teljes tisztelettel
181. 1 — 3

Sesstina Lajos.

Kiképzett

lakatos-segedek

állandó fizetés mellett a helybeli gázzárban állandó alkalmazást nyerhetnek.
182. 1 — 2

Gazdagferfisnői ruha-raktár.

Van szerencsém tisztelettel tudatni, miszerint azon kedvező helyzetben vagyok, hogy a **legelső**

gyárakból kikerült kelmékkel

és az azokból készített minden idősakra való

férfi-ruhákkal

ugymint: utazó bundák, férfi szűrők, deák szűrők, országgyűlési és kímizsi gubák, nemkülönbön atillák, huszár bekecsék, téli asztregran és persianer sapkák; — továbbá:

Női ruhákkal,

ugymint: női bundák, köpenyek, zubbonyok, pongyolkák, bujbelik, szóval mindenféle férfi és női ruhamekkel, raktáramat dusan felszereltém, hogy így a t. cz. közönség igényeinek teljesen megfelelő

— s a **legujabb divatszertimű készítőnyökkel** — 10 firtól kezdve fél 50, 60, 100 firtig — kúszsággal szolgálhatok; — **megrendeléseket pedig gyorsan** — s a lehető **legjutányosabb árak** mellett teljesítek. — Maradok tisztelettel

Boda János.

Raktáram: Debreczenben, főpiacz 2135. sz. Teleki-bez cz. saját házámban.
168. 6 — 6